

کشور هرچه بیشتر در راستای توسعه یافتگی پیش رود. در این میان، رقابت ناتو و سازمان همکاری شانگهای^۱ در آسیای مرکزی، سیاست خارجی ایران را تحت تأثیر قرار می‌دهند. با شکل‌گیری سازمان همکاری شانگهای (۲۰۰۱)، ما اکنون شاهد رقابت این سازمان و ناتو در آسیای مرکزی هستیم؛ چرا که پیمان ناتو و سازمان همکاری شانگهای، نه به وسیله ایدئولوژی، بلکه بیشتر روی منافع ژئوپلیتیک‌شان و سایر اختلافات در مقابل هم قرار خواهند گرفت. در نتیجه این سازمان همکاری، حضور ناتو و آمریکا را در افغانستان و آسیای مرکزی به‌عنوان تهدیدی برای منطقه تلقی می‌کند و مبارزه با تروریسم را در آسیای مرکزی، بهانه‌ی سیاسی می‌داند که برای توسعه هژمونی خودش بر منطقه از آن بهره می‌جوید. متقابلاً ناتو و آمریکا نیز سازمان همکاری شانگهای را سازمانی می‌دانند که در نتیجه سلطه‌ی مشترک روسیه - چین در پی شکست ناتو مبنی بر حفظ تعهدات منطقه‌ای‌اش، شکل گرفته است. البته از نظر گالو^۲ (۲۰۱۷) از آنجا که ناتو به‌عنوان یک پیمان امنیتی - نظامی و با کارکرد و نقش نظامی است و سازمان همکاری شانگهای که متمرکز بر تجارت و اقتصاد است، مقایسه آنها با هم می‌تواند گمراه‌کننده باشد (Gallo, 2017). لاجرم، از تضاد ژئوپلیتیکی و رقابت سازمان همکاری شانگهای و ناتو در آسیای مرکزی، منافع ملی ایران، در چهار بعد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی تحت تأثیر قرار خواهد گرفت. بررسی تأثیر این رقابت بر منافع ملی ایران در ابعاد مختلف، سیاست خارجی ایران، تغییر محیط امنیتی ایران و اتخاذ راهکارهای مناسب از سوی ایران در جهت استفاده از گسل‌های شکل‌گرفته در میان قدرت‌ها در سطح میانی و دو سازمان شانگهای و ناتو در آسیای مرکزی موضوعاتی هستند که این پژوهش در صدد بررسی آنها بر خواهد آمد. لذا متناسب با این مطلب در این پژوهش با چند مسأله مختلف روبه‌رو هستیم از جمله: تضاد ژئوپلیتیکی و رقابت شانگهای و ناتو در آسیای مرکزی منافع ملی ایران، را در چه ابعادی تحت تأثیر خود قرار می‌دهد؟ رقابت ناتو و شانگهای متأثر

1. Shanghai Cooperation Organization

2. Ernesto Gallo